

הקדוש ברוך הוא לא רוצה שיפגס לפניו מי שמסרס עצמו בעולם הזה.

בא וראה מן הקרבן, שלא היו מקריבים לפניו מסרס, והוציאו אותו שלא יקרב לפניו, וצוה ואמר, (ויקרא כב) ובארצכם לא תעשו. וכן לדורי דורות אסר לסרס את הבריות שבראם הקדוש ברוך הוא בעולם, שהרי כל סרוס הוא של הצד האחר. ואם הוא השתדל ונשא אשה ולא עשה תולדות ולא רצה, ואף על גב שיש לו אשה, או שהיא לא רצתה, ונכנס לאותו עולם בלי תולדות - מה כתוב? אם בעל אשה הוא, ולא השגיחו לפעל ידי רבונם, ויצאה אשתו עמו. הוא יפגס בגפו של זכר, והיא בנקבה. בגפו יבא בגפו יצא, כמו שנתבאר, הכל על תקונו.

אם אדניו יתן לו אשה, כמו שנתבאר. אם אדניו - זה אדון כל הארץ. יתן לו אשה - מכאן שלא ברשות האדם עומד לשאת אשה, אלא (הכל משלי טז) פלס ומאזני משפט לה) הכל במאזנים לעלות. יתן לו אשה, שהרי זה לא ברשותו הוא, ומי היא? ההיא שאינה שלו ולא הזדמנה אליו, ומי היא? אותה שהיתה מזמנת לאחר, והקדים זה ברחמים ונטל אותה, זו נתנה לו, שלא ראויה לו. והקדוש ברוך הוא רואה מרחוק ורואה את אותה אשה שעתידה להוציא תולדות בעולם, מקדים זה ברחמים ונתנת לו, ועושה פרות, וזרע זרע באשה (בב) שאינה שלו, משום כך האשה וילדיה תהיה לאדניה, והוא יצא בגפו. אי עני מסכן, כמה השתדל בריקנות, התיגע ונשתדל לעשות פרות בגן שאינו שלו, ויצא בריקנות.

מאן דמסרס גרמיה בהאי עלמא. תא חזי, מן קרבנא. דלא (דף ק"ט ע"א) הוּוּ מקרבין קמיה סרוסא, ואפיקו ליה, דלא יתקרב לקמיה, ופקיד ואמר, (ויקרא כב) ובארצכם לא תעשו. וכן לדרי דרין אסיר לסרוסי בריין, דברא קדשא בריך הוא בעלמא. דהא כל סרוסא, דסטרא אחרא איהו. ואי איהו אשתדל, ונסיב איתתא, ולא עביד תולדין, ולא בעא, ואף על גב דאית ליה איתתא, או אי היא לא בעאת, ועאל לה הוא עלמא, בלא תולדין, מה כתוב. אם בעל אשה הוא, ולא אשגחו לפעל ידוי דמאריהון, ויצאה אשתו עמו, איהו יעול בגפו דדכורא, ואיהו בנוקבא. בגפו יבא בגפו יצא כמה דאתמר, פלא על תקוניה.

אם אדניו יתן לו אשה, כמה דאתמר, אם אדניו, דא איהו אדון כל הארץ. יתן לו אשה, מהכא, דלאו ברשותא דבר נש קיימא למיסב אתתא. אלא (בלא משלי ט"ז) פלס ומאזני משפט לה) פלא במאזנים לעלות. יתן לו אשה, דהא לאו ברשותיה איהו. ומאן איהי. ההיא דלאו דיליה, ולא אזדמנת לגביה, ומאן איהי. ההיא דהות זמינא לאחרא, ואקדים האי ברחמי, ונטיל לה, דא אתייהיבת ליה, דלא אתחזיאת ליה. וקודשא בריך הוא חמי מרחיק, וחמי לה היא אתתא, דזמינת לאפקא תולדין בעלמא. אקדים האי ברחמי, ואתייהיבת ליה, ועביד איבין, וזרע זרעא, באתתא (כ"א בגנתא) דלאו דיליה, בגין כן, האשה וילדיה תהיה לאדניה, והוא יצא בגפו. אי עניא מספנא, כמה אשתדל בריקניא, לאה ואשתדל למעבד פירין, בגנתא דלאו איהי דיליה, ונפק בריקניא.

זְקַן זָקַן, בְּזַמְנֵים (בְּעֵינֵי) הַלְלוּ לֹא
 הֵייתָ בְּרַגְלֶיךָ דוֹחָה אֶת הַשַּׁעַר,
 כְּמִי שֶׁשׁוֹכֵב בְּאַרְץ בְּלִי כֶחַ, שֶׁהָרִי
 נִחַלֵּשׁ, וּמִחֻלְשָׁה רַבָּה, שֶׁלֹּא יָכוֹל
 דוֹחָה בְּרַגְלָיו. הַתְּחִיב זָקַן וְאֵל
 תִּפְחֹד. הָעֵנִי הַמִּסְכֵּן הַזֶּה
 שֶׁהִשְׁתַּדֵּל לְרִיק, אֲמַר לְמָה? אִם
 מִשׁוֹם שֶׁיָּרַע בְּגַן אַחֵר שֶׁאֵינוֹ שְׁלוֹ
 - יָפֵה. אִם כֵּן (אֲכַל כֵּן) הָרִי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן לוֹ אוֹתוֹ הַגֵּן לְזִרְעַ
 בוֹ, שֶׁהָרִי לֹא הוּא שֶׁלְקַח אוֹתָהּ.
 אֲלֵא בֹא וּרְאֵה, כָּל הַדְּבָרִים
 שֶׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל־
 הֵם בְּדִין, וְלֹא הֵיךְ דְּבַר לְרִיק. זֶה
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן לוֹ אֲשֶׁה
 וְעֲשֶׂה בָּהּ פְּרוֹת וּגְדוּלִים, אֵין זֶה
 כְּשֶׁאֵר בְּנֵי הַגְּלָגוּל, וְלֹא דוֹמָה מִי
 שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּעוֹלָם הַזֶּה לְהַגְדִּיל
 אֶת הָאֵילָן (ולא יָכוֹל), לְמִי שֶׁלֹּא
 רוֹצֵה לְהַגְדִּיל וּלְהִשְׁתַּדֵּל, וְעוֹקֵר
 וּמְפִיל אֶת הָעֵלִים שֶׁל הָאֵילָן
 וּמְקַטֵּן הַפְּרִי שְׁלוֹ.

זֶה שֶׁאֲדוֹנָיו נִתֵּן לוֹ אֲשֶׁה כְּדִי
 לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת, הָרִי הִשְׁתַּדֵּל
 בְּהִתְחַלְּהָ כְּדִי לְהַגְדִּיל אֶת הָאֵילָן
 וְלֹא יָכַל. זְכוּיֹת כָּל כֵּן אֵין לוֹ, (שֶׁל
 בָּנִים גַּם כֵּן אֵין לוֹ) שְׁאִם הֵיךְ צְדִיק
 כְּרֵאוּי, לֹא הֵיךְ שֶׁבִּבְגְלָגוּל (כְּאֵבֹן
 בְּכַף הַקְּלַט), שֶׁהָרִי כְּתוּב (ישעיה נב)
 וְנִתְּתִי לָכֶם בְּבִיתִי וּבְחַמּוֹתַי יָד
 וְשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבְּנוֹת. וְעַכְשָׁו
 שֶׁלֹּא זָכָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 רוֹאֵה שֶׁהָרִי הִשְׁתַּדֵּל וְלֹא יָכַל. זֶה
 אֲדוֹנָיו יִתֵּן לוֹ אֲשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.
 וּכְיוֹן שֶׁחָס עָלָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וְנִתֵּן לוֹ בְּרַחֲמִים, הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא גּוֹבֵה מִשְׁלוֹ בְּתַחֲלָה,
 וְנוֹטֵל מֵה שֶׁגָּרַע אוֹתוֹ הַמַּעֲזֵן.
 וּמִשׁוֹם כֵּן, הָאֲשֶׁה וּלְדִיָּה תִּהְיֶה
 לְאֲדוֹנֶיהָ, וְאַחֵר כֵּן לְשׁוֹב וְיִשְׁתַּדֵּל
 עַל עֲצָמוֹ לְהִשְׁלִים גִּרְעוֹנוֹ. עַד
 כָּאֵן סוּד הַכְּתוּב.

זְקַן זָקַן, אֶתָּה אֲמַרְתָּ עַל זֶה שֶׁלְרִיק
 הִשְׁתַּדֵּל, וְלֹא הִשְׁתַּחֲתָ עָלָיִךְ

סָבָא סָבָא, בְּעַדְנִין (כ"א בְּעֵינֵינוּ) אֵלֵיךְ, לֹא הָיִיתָ
 בְּרַגְלֶיךָ דְּחִי לְתַרְעָא, כְּמֵאן דְּשָׁכִיב
 בְּאַרְעָא בְּלֹא תוּקְפָא, דְּהָא אֶתְחַלֵּשׁ וּמִחֻלְשָׁא
 סָגִי, דְּלֹא יָכִיל, דְּחִי בְּרַגְלָיו. אֶתְתַּקֵּף סָבָא,
 וְלֹא תִדְחַל. הָא עֲנִיָּא מִסְכְּנָא, דְּאִשְׁתַּדֵּל
 בְּרִיקְנֵיָא, אִימָא אִמָּא. אִי בְּגִין דְּזִרְעַ בְּגִנְתָּא
 אֶחָרָא דְּלָאוּ דִּילֵיהָ, יֵאוּת. אִי הָכִי (כ"א אֲכַל הָכֵא)
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לֵיהּ הֵהוּא גִנְתָּא לְמִזְרַע
 בָּהּ, דְּהָא אִיהוּ לֹא נָטִיל לָהּ.

אֲלֵא תָא חֲזִי כָּל מַלְיָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 עֶבֶיד פְּלֵהוּ בְּדִינָא אֵינוֹן וְלֹא הוּי מְלָה
 בְּרִיקְנֵיָא הָאִי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לֵיהּ
 אֶתְתָּא וְעֶבֶד בָּהּ פִּירִין וְאִיבִין לָאוּ הָאִי כְּשֶׁאֵר
 בְּנֵי גְלָגוּלָא וְלֹא דְמִי מֵאן דְּאִשְׁתַּדֵּל בְּהָאִי
 עֲלֵמָא לְאַסְגָּאָה אֵילָנָא (כ"א וְלֹא יָכִיל) לְמֵאן דְּלֹא
 בְּעָא לְאַסְגָּאָה וּלְאַשְׁתַּדֵּלָא וְאַעְקֵר וְאַפִּיל
 טְרַפִּין דְּאֵילָנָא וְאַזְעֵר אִיבָא דִּילֵיהָ.

הָאִי דְּאֲדָנִיו יְהִיב לֵיהּ אֶתְתָּא, בְּגִין לְמַעְבַּד
 אִיבִין, הָא אִשְׁתַּדֵּל בְּקִדְמִיתָא בְּגִין
 לְאַסְגָּאָה אֵילָנָא, וְלֹא יָכִיל. זְכוּיָן כָּל כֵּן לִית
 לֵיהּ, (כ"א דְּבִינָן גַּם כֵּן לִית לֵיהּ) דְּאִי הָוֵה זְפָאָה כְּדָקָא
 יֵאוּת, לֹא הָוֵה תֵּב בְּגְלָגוּלָא, (כְּאֲכַנָּא בְּקוּסְפִיתָא) דְּהָא
 כְּתִיב, (ישעיה נב) וְנִתְּתִי לָכֶם בְּבִיתִי וּבְחַמּוֹתַי יָד
 וְשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבְּנוֹת. וְהִשְׁתָּא דְּלֹא זָכָה,
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמִי, דְּהָא אִשְׁתַּדֵּל וְלֹא
 יָכִיל, הָאִי אֲדָנִיו יִתֵּן לוֹ אֲשֶׁה, כְּמָה דְּאֶתְמַר.
 וְכִיוֹן דְּחָס עָלֵיהּ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיְהִיב לֵיהּ
 בְּרַחֲמִי, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְבִי מְדִידֵיהּ
 בְּקִדְמִיתָא, וְנָטִיל מֵה דְּגָרַע הֵהוּא מִבּוּעָא,
 וּבְגִין כֵּן, הָאֲשֶׁה וּלְדִיָּה תִּהְיֶה לְאֲדוֹנֶיהָ,
 וּלְבִתֵּר יִיתוּב, וְיִשְׁתַּדֵּל עַל גְּרַמִּיָּה, לְאַשְׁלוּמִי
 גִּרְעוֹנֵיהָ. עַד הָכֵא רִזָּא דְּקֵרָא.

סָבָא סָבָא, אֶתָּה אֲמַרְתָּ עַל דָּא, דְּבְרִיקְנֵיָא